

Vastaus valtuutettu Mari Niemi-Saaren ja valtuutettu Sakari Rokkasen sekä 44 muun valtuutetun aloitteeseen toimenpiteistä lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnin parantamiseksi

VD/10009/00.02.00.03/2014

MP/AH/AM/AY-J/LL

Valtuutetut Mari Niemi-Saari ja Sakari Rokkanen sekä 44 muuta valtuutettua tekivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen aloitteen:

"Sosiaali- ja terveyslautakunta sai kokouksessaan 10.11. kattavan selostuksen lastensuojelun nykytilanteesta Vantaalla. Selostuksesta ilmeni, että lastensuojelu on kokonaisuudessaan järjestetty toimivasti. Akuutit kriisit saadaan aina hoidettua sekä lastensuojeluilmoitusten ja lastensuojelutarpeen selvitykset tehdään määrääjoissa.

Lastensuojelun henkilöstö sekä johto nostivat selostuksessaan esille, että toiminnan kehittämisen suurimpana haasteena ovat ajan ja henkilöstön riittäminen suunnitelmalliseen muutostyöhön ja asiakkaiden tapaamisiin akuuttien kriisitilanteiden ulkopuolella. Ongelman taustalla ovat ennen kaikkea vaikeudet rekrytoida kelpoisuusehdot täyttäviä sosiaalityöntekijöitä sekä henkilöstön suuri vaihtuvuus. Säädöksistä johtuen henkilö, joka ei täytä kelpoisuusehtoja, voidaan ottaa korkeintaan vuoden mittaiseen työsuhteeseen kerrallaan. Myös uusien sosiaalityöntekijöiden koulutusmäärät ovat olleet alhaiset suhteessa kuntien tarpeeseen.

Me allekirjoittaneet valtuutetut haluamme, että kaupunki vastaa lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnin rakenteellisiin ja toiminnallisiin haasteisiin. Pysyvien ja pätevien työntekijöiden saamiseksi edellytämme kaupungilta seuraavia toimenpiteitä:

- 1) Lastensuojelun henkilöstöresurssi määritellään vakanssien sijaan henkilötöyvuosina. Tämä lisäisi henkilöstöresurssin joustavaa käyttöä ja helpottaisi rekrytointia lastensuojelussa ilman vakanssi- ja nimikesidonnaisuuksiin liittyvää byrokratiaa. Määrittelymuutoksen ansiosta myös hitaasta täyttölupamenettelystä voitaisiin luopua.
- 2) Selvitetään mahdollisuudet tehostaa lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden rekrytointia erillisellä rekrytointilisällä sekä luodaan sosiaalityön opinnoissa loppuvaiheessa oleville työntekijöille mahdollisuus palkalliseen pätevytyymiseen.
- 3) Vantaan kaupunki tekee aloitteen Helsingin yliopistolle, Opetusministeriölle ja Sosiaali- ja terveysministeriölle sosiaalityöntekijöiden koulutuksen aloituspaikkamäärien kiireellisestä lisäämisestä kysyntää vastaavaksi ja sosiaalityöntekijöiden muunto- tai poikkeuskoulutuksen käynnistämiseksi.
- 4) Tietohallinto nopeuttaa lastensuojelun asianmukaisten työvälineiden hankintaa, käyttöönottoa ja koulutusta, jotta reaaliaikainen kirjaaminen tulee mahdolliseksi asiakastapaamisten yhteydessä ja päällekkäinen työ vähenee. Asianmukaiset ja nykyaikaiset työvälineet parantavat työssä jaksamista sekä lisäävät työpaikan yleistä houkuttelevuutta."

Kaupunginvaltuusto 17.11.2014 § 14

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan henkilöstökeskus ja tietohallinnon palvelukeskus toteavat vastauksena aloitteeseen seuraavaa:

Vakanssit ja henkilötöyvuodet

Henkilötöyvuodet ja vakanssit kuvaavat käytännössä samansisältöistä henkilöstösuunnittelun elementtiä. Yksi vakanssi vastaa yhtä henkilötöyvuotta. Käytännössä kaikilla työnantajilla on jokin oma käytäntönsä henkilöstörakenteen määrittelyyn. Vantaalla tieto on koottu vakanssirekisteriin.

Henkilöstörakenteen tunteminen on merkittävää muun muassa henkilöstösuunnittelun ja henkilöstömenojen budjetoinnin näkökulmasta.

Täyttölupamenettelyä ollaan kehittämässä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla yhteistyössä henkilöstökeskuksen kanssa. Henkilöstö- ja taloussuunnittelun yhteydessä tullaan määrittämään lakisääteisistä tehtävistä välttämättömät palvelutuotannon resurssit erillisessä henkilöstöresurssineuvottelussa. Tämä uusi neuvottelukäytäntö voisikin mahdollisesti jatkossa korvata täyttölupamenettelyn vakituisissa rekrytoinneissa palvelutuotannon kriittisten resurssien kohdalla.

Palkkaus

Valtakunnallinen sosiaalityöntekijöiden saatavuusongelma on kestänyt jo vuosikymmeniä. Pääkaupunkiseudun kunnat ovat sopineet keskenään, etteivät lähde keskinäiseen palkkakilpailuun, koska se ei lisää henkilöstön saatavuutta alueella. Saatavuuteen liittyvissä ongelmatilanteissa voi kuitenkin rekrytoitavalle henkilölle maksaa kunnallisen työ- ja virkaehtosopimuksen mukaisesti tehtäväkohtaisen palkan lisäksi rekrylisää. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla tätä mahdollisuutta on käytetty tarvittaessa myös sosiaalityöntekijöiden kohdalla. Sosiaali- ja terveystoimi on kartoittanut lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden palkkoja ja siltä osin voidaan Vantaalla tehdä paikallinen ratkaisu eli nostaa palkkataso pääkaupunkiseudun korkeimmalle tasolla, mikäli siihen halutaan mennä.

Esimiehet voivat kannustaa työntekijöitään opiskelemaan työtehtävien kannalta hyödyllisiä tutkintoja ja myöntää palkallisia kokonaisia päiviä luennoille tai seminaareihin osallistumista varten viisi päivää tutkintoa kohden. Perhepalvelujen sosiaalityön maisteriopiskelijoiden omaehtoista kouluttautumista voidaan sen sijaan tukea tästä poiketen tulosaluejohtajan harkinnan pohjalta enintään viidellä palkallisella päivällä vuodessa. Ehkä on tarpeen harkita myös muita kannusteita.

Sosiaalityöntekijöiden saatavuuden suurin ongelma on kuitenkin yliopistotasaisen koulutuksen niukkuus. Aloituspaiikkoja on aivan liian vähän tarpeeseen nähden. Valtakunnallisella tasolla sosiaalityöntekijöiden kelpoisuusehtoja määrittää sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu laki ja asetus. Vantaalla on linjattu, että silloin kun kelpoisuus on linjattu laissa, noudatetaan juuri lain edellyttämää kelpoisuutta. Vantaalla ei siis ole nostettu kelpoisuusvaatimuksia paikallisesti.

Aloituspaiikkojen lisääminen

Sosiaalityön aloituspaiikkojen määrän lisäämistä on esitetty säännöllisesti viimeisten suosien ja vuosikymmenien aikana yliopistoille. Muun muassa pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveydenhuollon apulaiskaupunginjohtajat ja sosiaalialan pääkaupunkiseudun osaamiskeskus Socca ovat viime vuosina toimineet tässä asiassa. Myös sosiaali- ja terveysministeriöön on oltu yhteydessä asian johdosta siinä tarkoituksessa, että myös valtion taholla ja yhteistyössä opetusviranomaisten kesken sosiaalityön koulutuksen lisäämistä edistettäisiin.

Socca, Helsingin yliopiston sosiaalityön yksikkö ja pääkaupunkiseudun kunnat ovat yhdessä laatineet kannanoton Helsingin yliopiston valtiotieteelliseen tiedekuntaan sosiaalityön opetuksen lisäämisestä ja tutkimuksen vahvistamisesta viimeksi helmikuussa 2015. Vetoamuksessa esitetään pikaisesti sosiaalityön aloituspaiikkojen lisäämistä vastaamaan työelämän tarpeita, sekä turvaamaan sosiaalityön käytännönopetuksen ja tutkimuksen asianmukaisen resursoinnin.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöitä koskeva lainsäädäntö/ HE 354/2014

Suurten kaupunkien henkilöstöjohtajat esittävät huolensa kuntien työvoiman osaamisesta ja saatavuudesta sosiaalihuollossa. Henkilöstöjohtajat ovat laatineet kannanoton eduskunnassa parhaillaan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen laiksi sosiaalihuollon ammattihenkilöistä ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta annetun lain muuttamisesta HE 354/2014.

Lakiesitys vaikeuttaa entisestään pätevien ja kokeneiden sosiaalityöntekijöiden rekrytointia. Suurten kaupunkien henkilöstöjohtajat edellyttävät, että sosiaalihuollon ammattihenkilöitä säätelevä lainsäädäntö käsitellään kokonaisuutena ja että uudessa lainsäädännössä turvataan siirtymäsäännöksiin nykyisen kelpoisuuslain mukaiset kelpoisuusvaatimukset. Henkilöstöjohtajat edellyttävät myös, että sosionomi (ylempi amk) -tutkinto rinnastetaan lakiesityksessä olevaan yliopistossa suoritettuun sosiaalityön maisteritutkintoon.

Tehtävärakennepilottista sosiaalityön tehtävien uusi toimintamalli

Sosiaalityöntekijöiden vaikea saatavuus suurissa kaupungeissa on tunnustettu valakunnallisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut tehtävärakennesuosituksen, jonka tarkoitus on selkiyttää sosiaalityöntekijöiden, sosiaaliohjaajien ja lähihoitajien työnjakoa perustuen sosiaalihuollon henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettuun lakiin. Suosituksen mukaisesti toteutettiin Vantaalla aikuissosiaalityöpilotti vuonna 2012. Tällöin tarkasteltiin sosiaalityön eri ammattiryhmien osaamista asiakasprosessin eri vaiheissa. Pilotissa tehtiin tehtävämäärittelyt niin sosiaalityöntekijälle kuin sosiaaliohjaajallekin, tällä tavoin on voitu parantaa sosiaalialan työvoiman saatavuutta.

Yliopistokoulutetulla kuin ammattikorkeakoulutetulla on kummallakin sosiaalityön kentällä tarvittavaa osaamista. Pilotin yhteydessä otettiin käyttöön erityissosiaaliohjaajan tehtävä, jonka käyttöön otto on mahdollista niissä tehtävissä, jossa ei vaadita sosiaalityöntekijän kelpoisuutta. Tähän tehtävään voidaan valita työntekijä mm. YAMK- sosionomin koulutuksella. Tätä toimintamallia ja tehtävärakennetta on sovellettu edelleen henkilöstöresurssien suunnittelussa koko toimialalla.

Pääkaupunkiseudun Praksis

Praksis osana Heikki Waris -instituuttia on Soccan, Helsingin yliopiston ja pääkaupunkiseudun kuntien yhteistä sosiaalialan asiakastyön käytäntöjen kehittämistä, jota tehdään käytännön opetuksen ja käytäntötutkimuksen avulla. Tavoitteena on luoda kuntien sosiaalityötä ja sosiaalialaa vahvistava, osaamista ja tietoperustaa lisäävä rakenne.

Praksis-toimintaan kuuluvat

- Käytännön opetuksen yhteiset työpajat ja opiskelijoiden tekemät käytäntötutkimukset
- Ammattilaisten, palveluiden käyttäjien, opiskelijoiden, opettajien ja tutkijoiden avoimet oppimisverkostotapaamiset
- Kuntien sosiaalityöntekijöille tarkoitettu käytännön opettajakoulutus
- Kunnissa toimivat tutkimuksen tukiryhmät

Yliopiston ja kuntien lisäksi Praksiksessa on mukana järjestöjä ja Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Eri kuntien Praksis-toimijat edustavat omaa kuntaansa aikuissosiaalityön ja lastensuojelun koko pääkaupunkiseudun yhteisessä verkostossa. Praksiksen kehittämisessä yhdistetään sosiaalityön tutkimus, kehittäminen ja sosiaalityön käytännön opetus, jota kunnissa toteutetaan. Tavoitteena on myös se, että sosiaalityön opiskelijat hakeutuisivat pääkaupunkiseudun kuntiin vakituiseen työhön valmistuttuaan, kun ovat voineet suorittaa opintoihin kuuluvan käytännön työn jakson näissä kunnissa.

Täyttölupaprosessi

Täyttölupaprosessin kehittämismahdollisuuksia tullaan arvioimaan henkilöstösuunnitteluprosessin yhteydessä vuoden 2015 aikana.

Sähköiset työvälineet

Edellytettävät toimenpiteet voidaan jakaa kahteen eri toimenpide-esitykseen:

1. Asianmukaiset työvälineet
2. Työntekoa tukevat tietojärjestelmät

Asianmukaiset työvälineet

Tietohallinto on vuoden 2014 aikana vapauttanut sekä älypuhelin, että tablet -laitteiden hankinnan. Toimialat voivat tilata käyttöjärjestelmäriippumattomasti toimintaansa parhaiten sopivat laitteet SAPin hankintakanavan kautta.

Työntekoa tukevat tietojärjestelmät

Tietojärjestelmien rahoitus toteutetaan investointiohjelman kautta. Investointiohjelman sisällöstä päättää tietohallinnon ohjausryhmä, jossa on kunkin toimialan edustus. Toimialat valmistelevat investointiohjelmatoiveensa (työntekoa tukevat ja vaikuttavuutta lisäävät tietojärjestelmähankinnat) keväisin toukokuuhun mennessä.

Tietohallinto luo toimialojen esityksistä annettuihin talousraameihin soveltuvan investointiesityksen, joka käsitellään tietohallinnon ohjausryhmässä touko- tai kesäkuussa. Lopullinen investointiesitys päätetään tietohallinnon ohjausryhmässä lokakuussa.

Investointiesitysten tulee sisältää takaisinmaksulaskelmat, joiden mukaisesti niiden tulee olla kannattavia investointeja.

Toimialat ovat esittäneet tietohallinnolle useita vaikuttavuudeltaan merkittäviä tietojärjestelmäinvestointeja. Tietojärjestelmien investointiohjelman raami on ollut kuitenkin erittäin tiukka jo useita vuosia ja esityksiä on jouduttu karsimaan runsaasti.

Sosiaali- ja terveyshuollon toimialan osalta nykyinen investointiohjelma on mahdollistanut pääosin ainoastaan lakisääteiset muutokset olemassa oleviin tietojärjestelmiin sekä Apotti –hankkeen.

Vuoden 2015 investointiohjelma sisältää sosiaali- ja terveyshuollon toimialan osalta seuraavat investointikohteet:

- Apotti – 1,6 milj.e
- Henkilökohtaisen avustajan palkanmaksun sähköistämisen – 0,1 milj.e

Vuonna 2015 ei tietohallinnolla ole edellytyksiä toteuttaa valtuutettujen aloitteen mukaista tietojärjestelmähankintaa annetun talousraamin puitteissa.

Kaupunginhallitus 2.3.2015 § 19

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään:

- a) antaa valtuutettu Mari Niemi-Saarelle ja valtuutettu Sakari Rokkaselle sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan, henkilöstökeskuksen ja tietohallinnon palvelukeskuksen valmisteleva kaupunginhallituksen vastaus ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 20.4.2015 § 12

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 4.1 valituskielto

Lisätiedot: perhepalvelujen johtaja Maritta Pesonen, puh. 09 8392 3640
henkilöstöpäällikkö Anneli Hyvärinen, puh. 09 8392 3791
työmarkkinapäällikkö ts. Anne Manner, puh. 09 8392 5049
tietohallintojohtaja Antti Ylä-Jarkko, puh. 09 8392 5049
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi